

1
1104/1

Les Goise de san Prim.

751

1887.

5

La page est vide de tout contenu.

1887

Lo' goix de san Prim.

Pessa en un acte y en vers, per

A. G.

~

1848

La fleur de son jardin

Paris le 15 Mars 1848

M. B. L.

—

Personas

—

Lluïsa

Gil

Lluïsa

Ray.

Joan

Anton

—

La acció en Barcelona).

Journal

1811

1812

1813

1814

1815

1816

Journal of the ...

4

Escena I.

Gil, entrant precipitadament per la porta del foro.

Gil. Com sus! Gràcies a Déu que he pogut arribar aquí. Vamos, hi ha cap raó perquè's vegi perseguit un home, com jo m'hi veig per interessos mesquins?

Senyor, com voleu que pagui quant ni una malla tinck.

Luego diuen, hi ha progrés!
Sí, sí, bon progrés tenim!
Jo crech que fem com los crachs!
Es a di, retrocedim.

Lo penso que los que han fet
el còdich, debian dormir.

Això de paga el que's deu
ja hauria de estar abolit.

I no hi ha mes, no hi ha mes,
al carré no puch sortir

sense toparme de nasos

ab algun inglés, jo't flich!

I atuy no menjo, això es gran;
y tampoch vaig menjá ahí,
y si això ha de durá gaire
jo estare' ben divertit.

(Xrucan a la porta.)

No soch a' casa! - Ja hi som,

la he feta bona.

Lluís.

(dintre.)

Obre Gil.

2
5

Gil. Plespiro; aquest es anglès,
pero es un anglès amic.

Escena II.

Gil y Lluís.

Gil. Torna a' truca.

Llu. Alsa noy
quina importancia!

Gil. Home, ca!
no es importancia, es que estich
Lluís, bastant malalt.

Llu. Donsas jo soch metje, y...

Gil. Gracias,
mes la meua enfermestat
ab receptas y ab unturas
no se'm curaria may.
Ab una tassa de caldo,

cuatre cventellas, un paí
de sis lliuras, una truita,
una ampolla de vi blanc,
un cigarro de la Habana
y sis unzas per final,
já m' veurias aixperit
en meros que canta un gall.

Breume; j' estich malament:

- Dom un cigarro; - molt mal,
dias fa que el suicidi
a' n' aqui se m' ha fixat.

To' n' fare' una de grossa.

Aquet cigarro es de estanch'?

llu.

De la Habana.

Gil.

Dissimula,

com no hi estich avesat...

6
Llu. Preume mes, home.

Gil. Corrent

Lluís, no 't vull desaira'.

(Los prent tots.)

Dons si, noy, no hi posis dupte;
al fi fare' un cop de cap.

Domun misto.

Llu.

Sei.

Gil.

La vida

m' ha arribat a fastidià.

Noy, es cayo aquet cigarro.

Llu.

Ay, Gil, quina gràcia m' fas.
Sempre el mateix.

Gil.

Oh y tal!

per ma desgracia el mateix...

Si jo m' pogues barata'...

Llu. Es di' que 'ls versos no donan!

Fil. No han de donar! molta fam!

Aquet mateix dematí

un romanso he esmorsat,

de aquí a' un rato que ja es hora

dinare... una octava real;

y a' la nit cinch o sis dècimas
'm menjare per sopà.

Se' poeta es una ganga.

es una felicitat!

Vejas si donan los versos

cuant me donan per menjà!

Llu. Fixat ab alguna cosa:

si sempre estas variant

may faras res.

Fil.

Ca! no ho crequis:

3 7
havia't m'haure' fixat.

La societat me fa guerra?

Dons guerra meua tindrà.

Llu. Que farà's?

Gil. Fare' política.

To vull se' una plaga, estas?

M' deixare' l'cor a casa
y'm fare' ministerial.

Llu. Vaja Gil, deixem las bromas
y escolta.

Gil. Ja pots parla'.

Llu. No ignoras que la Lluïseta
boig me tenia...

Gil. S'entendrà:

no ignoro que d'ella estabas
com un boig enamorat.

Llu. Son pare paraula dada
tenia a un tal D. Joan
Natafaluga, mes ella
mil voltas me va jurar
se meva o be de cap home;
y ara....

Gil. Ara ha cambiat?
No ho entanyo; inglés y dona
son de tots los animals
los animals mes estúpits
de tota la humanitat.

Llu. Si Gil; durant los tres mesos
que jo he tingut que viatjar,
la Lluïeta falsa, infiel,
ab D. Joan s'ha casat.

Gil. Fe dono la enhorabona;

8
estàs de sort, endevant:

cor ample y cap a la fonda

llu. Que vols dir?

Gil. Sembla ben clar.

Fu estabas per la Lluïseta
mitj tarumba, y molt capàs
haurias estat un dia

de fe' la barbaritat
de ser marit, qu'es de totas
la barbaritat mes gran.

Ella ho ha fet impossible
y tu te'n deus alegrar,
y ab un convit a la fonda
celebrá ta llibertat.

llu. To la desprecio, si;
pers voldria gosar

del goig de poderli dir
ab altra veu y ben clà:

Gil. Si, pero això es molt difícil.

Llu. No, no ho crequis, no ho estant
Primer de tot me vols fer
un favor?

Gil Pots demanar
mentres no siguin diners
ni cosa que ho valga, saps?

Llu. Pues bueno la Lluïeta
per sor meva, s'ha casat
ab un home impertinent,
gelós, brusco, y...

Gil. Ja estich ja.
un home que mes que home
deu semblar un orangutan.

9
Llu. Com d'ella guardo les cartes
jo un bitllet li he enviat
valentme de sa criada:

La carta va terminant,
pués li dich que si no ve
avuy aquí per parla
a presencia teba ab mi
un sol moment, li seran
entregadas al marit
las cartas d'ella; esta clau,
la po' la farà venir
y llavors...

Gil Be, que'n treuràs?

Llu. El gust de saber el com
excusa sa falsetat.

Conto que tu...

Gil.

Sento mol

lo tenirte que nega'
un favor que no val res,
pero tu ja ho entendras
cuant sapigas que he resolt,
y ayó per necessitat,
a altas horas sortire
a veure si puch trobar
el lastre que necessita
el meu individu.

llu.

Bah!

Gil. No hi ha bah que valgui, noy.
Com ho podria arregla'
si ella venia aqui a casa
y en aquell moment... pam, pam!
truquesin a n'a la porta

y fos un inglés? Es clar
 que no podria excusarme
 de obrir, y allavors ay, ay!
 s'armaria un tripijock,
 un rebombori dels grans,
 un diluvi d'alusions,
 un escàndol infernal,
 d'aquells que sols ni ha exemple
 al congres de diputats.

Creume noy, es impossible.

Llu. Tot ho podem arreglar
 Los comptes dels teus inglesos
 mes rabiosos... pujaran...

Gil. Los inglesos son molt brutos;
 creume, Lluis, tots son iguals.

Llu. Be, acabem: quant necessitas?

Gil. Que quant necessito?

Llu. Quant?

Gil. Tres unsotas bastarien
per deixar-me respirar.

Llu. Bueno, jo soch amic de teu
y vull treure't del mal pas.
Favor per favor, amic,
los diners tindrás demà.

Gil. Lluint, fu'm donas la vida,
ets un amic celestial,
y... mes no hi pensaba.

Llu. Que?

Gil. L'inglaterra no darà
crédit a lo que li digui
y'm mourà un vol...

Llu. La veurás,

11

ara t'fare' un document
y en ell se acreditará
que jo t'he de fer l'entrega
de aquets diners.

Gil. Ben pensat,
molt ben pensat.

Llu. Lo meu nom
es ben conegut...

Gil. Es clar.
Escriu noy.

Llu. (escribint.) Gols duas rallas
y la firma.

Gil. (Estich salvat.)

Llu. Ves si t'agrada.

Gil. Molt be.

Llu. Donch ara un moment me'n vaig

y torno al instant, tu Gil
no t' moquis de casa.

Gil.

Caí,

descuida.

Llu.

Podria ser

que la Luisa, entretant
que jo soch fora vinguis
y si tu no hi fossis...

Gil.

Bah!

si ella venia, descuida
que aqui a 'm si mi m trobaré.

Llu.

Donchs adios.

Gil.

Ah! Luisaet,

veas si m deixas alguns rals
perque l'ataconado
de la porta, senyo Prap,

vagi a la fonda a buscar-me
la manduca.

Llu.

Éi

Gil.

Dos naps!

Duas vegadas la vida
m donas y es ben estrany
sent així que tu exercejies
de metje la facultat.

Llu. Harta despues.

Gil.

Mira, avisa
que puji, a'n'al Genyo' Paps.

Escena III.

Gil.

Benehit siga 'l moment
que has entrot aqui, Luiset;
no se com ho hauria fet

sense l'seu despendiment.

(al ventre.) Calma, calma, que aviat
sortiràs de penas, si;

Estich fet un pergami;
fa tant temps que no he menjat.

Ta se m'alegra la vista
pensant lo que menjaré;
m'atiparé be, molt be,
serà un dinà progressista.

Escena IV.

Dit y Rap.

Rap. ~~Ta~~ sock aquí.

Fil. Ben vingut:

entri, entri, senyo Rap.

Rap. Un senyoret qu'ha sortit...

Fil. Si; jò os he fet avisa

perque pugessin.

Prap.

Veritat?

Gil.

Necessito que al moment
me feu el favor d'anar
alla host sigui mes a prop
perque torneu aviat,
a' du' un bon diná, entener?

Prap

Com! vosté pensa menjar?

Gil.

Esclá que ho penso, jo 't flich!

Prap

Com hi ha mon, ho trobo estrany.

Gil.

Aquí te 'ls quartos y porti
sopa, carn d'olla, estofat,
una gallina rostida,
bifftech, tres o quatre tall
de llus, truita a la francesa,
formatge d'Holanda y flam.

Pap. (Aquest home, no hi ha mes,
vol menjar avuy per un any.)
No tingui' pò, cumpliré
tot lo que m'ha encarregat
puntualment, tinc molt punt
en no descuidarme may
d'allò que se'm encarrega:
cuant jo servia... veuria...

Gil. Home, per l'amor de Déu...

Pap. Ta'm faig carrec que te fam.

Gil. Com!

Pap. No tingui' cuidado
que jo soch molt reservat.
Miri, la donya Pauleta,
la que viu al piò de baix,
fara' cosa de vuit dias

que va tenir de empenya
 lo rellotje y ls cuberts
 de plata, y alguns diamants:
 de ferro m' vaig cuida' jo
 ab molta reserva, y clá
 que del asunto ningú
 ni mitja paraula'n saps.

La viuda del primé pis,
 qu'es una noya com cal...
 veu? tot hom la creu molt santa,
 molt recatada y molt... bah!
 jo se be que la visita
 un senyo de certa edad
 y a altas horas de la nit
 de casa surten plegats,
 ell s'amaga y fa molt bé,

com qu'es un home casat.

Dons veu? abans que a la viuda
y a ell, jo l'he vist... esta?

Pero a'mi res se m'endona;
jo soch un home callat

y veje el que veje vequin.
de mi ningú ho sabrà may.

Gil. Oh sí, sí, estich convenent.

Rap. Com que he sigut militar
y he servit a' Espartero.

Miris, jo me vaig trobar...

Gil. Miris qu'em more de gana,
miris que estich demmayat.

Rap. Donchs callo, jo soch aipi,
com no m'agrada parlar
no'm violento, volia.

ferli' sabé' sols que he estat
d'aquells que per lo progrès
el fusell vaig agafar.

A Deu gracies, hem venut
encara que hagi costat.

Gil. Bueno donchs, ja qui hem venut
no 'm fassi' mori' de fam,
que si la gana 'm progressa
no se ahort me farà' arribá'.

Prap. Vaig y torno, senyo' Gil,
en menos que canta un gall.

(S'en va y torna.)

Presupuesto, que també
voldrà' que li porti manna.

Gil. Mami!

Prap. Si.

Gil.

Oh! naturalment

Prap Vosté ho havia olvidat

y com això es tant precis,
tant precis com lo menjà

y jo sempre penso ab tot

y...

Gil.

Vagüen aviat

perquè sino...

Prap.

Bueno, bueno,

tranquilisís que já hi vaig.

(S'en va.)

Escena V.

Gil, despres Lluisa.

Nalabat ataconado!

no para la seva llengua!

y encara deu qu'es callat

y mut com si fos de pedra.

Ay, no puch més, no puch més,
ja las tripas se'm sublevan
y cridan qu'és un contento
aquí dins de casa seva.

(Trucan.)

Bona l'hem feta, ja trucan:
quant s'acabarà la festa?

Llisa. Forà aquí D. Lluís?...

Gil.

No hi és,

més no trigarà: (Es bonica.)

Passi endavant.

(Lluisa entra y Gil tanca.)

Llisa.

Voste crech

que està enterat

Gil.

Donya Lluisa,

tot ho se, no estigui ab ànsia.

Descansi, estigui tranquila.

(Lluisa s'asenta.)

(Veyent una cara hermosa

la gana se'm centuplica.)

Llsa. El pas que m'obliga a dar

D. Lluis, es un pas indigne.

Lil. (Ay, quin pequet!) - Jo diré

tot la passió ho justifica.

(quina boqueta, senyo,

aquet postre'm convidria.)

Llsa. No hi ha amor que justifique

ni atrevic villanias.

Les castas que sent soltera

en mal hora vaig escriure

a n'en Lluis, sent casada

17

tornarmelas ell debia,
y no obligarme a venir
a buscarlas.

Gil. (Be's'explica.)

Llsa. Dirme que si n'el meu espos
las cartas entregaria
si aqui a buscarlas no vinch
es innoble, 'm mortifico
haber estimat a un home
de sentiments tan indignes.
Perque ell pot ben calcular
que si el meu marit sabia
que sock aqui... Deu me'n guard!

Gil. Com ho sabra!

Llsa. Ell vigila
a totas horas: tremolo

sols de pensá...

Gil.

Ave Maria:

tant gelosí es?

Lsa.

Per desgracia,

¿fins de sa sombra sospita.

Crech que si aquí 'ns atropés

un gran disgust 'ns daria.

Gil

(No'm faltaba mes, sino
que 'm dessin una turquina.)

Lsa.

Es home de molt bon fondo:

pero el genit... Miri, un dia

perque un jove en el passeig

me va dirijü la vista

ab alguna obstinació,

deixa el meu bras dessequida

el va a busca y sense atendre

a' cap raho, el desafio,
 després d'haver-lo maquillat
 a' cops de bastó: imagina
 de vegades que al teatro
 m'ha mirat algun artista
 ja se'n baixa al escenari
 a preguntar perquè m'mira.

Gil (Le home d'aquesta senyora
 es un toro de Gaviria.)

Llsa. Donch ja està fresca.

Llsa. Una nit
 tranquilament jo dormia
 quan de repente m' despertó
 sobresaltada: - Lluisa,
 ell me va di' ab ronca ven,
 vull que m' diguis de seguida

ahont viu l'home qu'ara tu
anomenabas dormida.

- Quin home, quin nom? - Senyors
no li valdrà la falsia. -

Salta del llit, va a la taula
treu una pistola, y... Digas,
me va di' tot tremolant

y apuntantme, y esporoquida
- Perdo, vaig dir, ell colèric,
al crit de perdo - imagina
que la culpa me'l fa da'
y dispara: per ma dita
ell estava tant convuls
que va erra' la punteria.

Gil. (Vaja unas bromas que gasta.)

Lsa. Las criadas que dormian

al senti. 'L tiro 's despertan
y arman una algarabia
cridant: - Socorro, que 'ns matan.
Figuris com cridarian.

Surt del cuarto el meu espos
y jo també mitj vestida,
y, fa callà a las criadas
preguntant las si sabian
ahont estava 'l meu delfi.

- Si senyo; Donya Luisa
va di una, m'ha manat
que 'l tanqui allí dins. - Dons quia.
L agafantla per un bras
al interior s'encaminan.

To a las horas vaig comprendre
per qui preguntat m'habia,

de repent sento un gran crit...
pobret, va pagar ab la vida.

Gil. Que diu senora!

Lsa. La pura
veritat, en Delfi era víctima:
ho va obrir de de dalt a baix.

Gil. Ave Maria Purissima!

(No sé perquè, pero tinc
tota la pell de gallina.)

Y vostè estimaba?

Lsa. Si...

el meu espòs no sabia
que jo l'tingués.

Gil. Ja m'ho penso.

Gil. (Se tragadera la ninya.)

Lsa. Era tant mono!

Gil.

Ja estich!

Llsa.

A ma falda s'adormia
y ell me pagaba ab usura
totas las mevas caricias.

Ja maymes ne trobarei
un altre tant....

Gil.

Ah voldria

trobarne un altre?

Llsa.

Si; y ara

jo sere mes canta

Gil

Viva!

Llsa.

M'agradan tant!

Gil.

(Vet aquí
una dona socialista.)

Llsa.

Pobre Delfí... Fan gracios,
ab una llana tant fina.

Gil Com llana! Ah ja ho entenc:
era un goset!

Llsa.

Li.

Gil.

Per vida.

Llsa. Que havia pensat?

Gil

Jo, res!

Llsa.

Jo d'amagat el tenia
perque no vol animals
el meu marit.

Gil.

Es s'explica:

(d'animals, ab ell ni ha prou
en una casa.)

Llsa.

Molt triga!

D. Lluís, no espero més

(Boncan.)

Joan. (dintre.) Aquí es!

Llisa.

Santa Maria.

21

Es el meu marit: ja ho dich
qu'ell sempre per tot vigila.

Ahont m'amago, Déu meu!

ah! ja ho veig a n'alli dintre.

(Per l'armari.)

Tan. (dints.) No hi ha ningú qu'obri aquí?

Llisa. Déu meu!

Gil. Pues senyor, bon dia!

Tan. Llamps del cel! (sacsejant la porta.)

Gil. Hei bon humor.

Llisa. Obri. (s'fica al armari.)

Gil. Finch febre.

Tan. (Xrucant.) Per vida!

Gil. (Obrint.) Obrim.

Tan. sortint y agafant a Gil.) Longame! Canalla!

Gil. (Ay! qui pogues torná anguila!

Escena VI.

Gil, Joan, Luisa (en l'armari.)

Joan. Ahont es ella, digas.

Gil. Jo....

Joan. Ahont amagas a la infiel?

Gil. Fassi'l favor d'explicarse:
que voste's enganiga crech.

Joan. A ja, ja! con que aiso creus!

(Mostrantli una carta.)

Mira aquest tros de paper.

Es una carta que tu

no has pensat que jo atrapiés.

Dónas a'n aquí una cita...

Gil. Jo una cita!

Joan.

Fou mateix.

y firmas y posas el
número, pis y carré

Acabem, acabem prompte
o t'escanyo aqui mateix.

Gil. Pero home... (Es un gós de presa.)

Joan. Vamos, vamos; a port la tens
amagada, en aquell quarto?

Passa al devant al moment,
que no vull que te'm escapis
mentres registro.

Gil. Si es que...

Joan. (Impenyentlo bruscament cap a la dreta.)

Menos rasons y endavant.

Gil. Auy quedo sense pell.

(Gil y Joan entran al quarto de la dreta. Lluisa
surte del armari ab molta precauio.)

Lisa. Aprofitem l'ocasió.

(Se'n va. fora.)

Gil. Veu com s'enganyaba! (sortint.)

Joan. Veig...

Allí!... (Preparant en l'armari y dirigintsi.)

Gil. (Bona nit, Geroni:

ara us mata, sens remey.)

Joan. Campoch!

(Después de obrir y tancar l'armari.)

Gil. (Prespiro! Mes com!..

Ah, sí, vamos, ja ho entench!

Joan. Llams y trons!

Gil. Jo ja li deya....

Joan. Que es lo que tu deyas... eh?

Gil. (M. comensa ja a empipar.)

Voste's permet el tuteig

y jo...
Tan. Que vols di'?

(agafantlo per un brais...)

Gil Caramba!

Tan. Digas, que vols di'!

Gil No res:

que voste' esta' equivocat,
que jo no he vist ni conech
a' la seva esposa, y...

Tan. Dons allavoras, qui ets?

Gil Jo! soch la sombra d'un home
soch un fergami' nomes.
Trenta sis horas fa ja
que no he tastat aliment
y sento aqui un rebombori,
un temporal gran, desfet.

Las mevas camars ls megan
del cos a sosteni' l' pes,
y el cos com pesa tant poch
ls mou tant com vol lo vent.

Ja no puch moure las barras
ni teneren forza mas dents
y se'm cabuen los caipals
per falta de moviment.

Comprench a'n els antropofachs,
a'n els canibals comprench
perque si fos com ells son
'm menjaba a mi mateix.

Joan. Foraballi' dents.

Gil.

Ja treballa:

escrich comedias en vers,
pero diu que son dolentas

y ningú me las vol fer.

Desde aixuy vull ocupar-me
a parlar mal del govern
perque'm donquin un empleo
o bé perque'm ^{haja} posin prés
de cualsevol dels dos modos
cada dia menjaré.

Joan. Es molt estrany que la carta
diguí que aquí.....

Gil. Jo sé si es
alguna mala judada
que algú li haura volgut fer.

Joan. Jo sé: de totes maneres
jo ho descobriré.

Gil. Ben fet.

Joan. Vosté'm jura que a'n aquí

no ha vingut...

Gil.

Sei jurare?

si vol quatre mit vegades.

Joan.

Basta, que jo un jurament
lo tinc en molt y l'respecto;
jo, per no jurar... m'enten?
vaig perdre l'empleo; en fals
ningu ha de jurar.

Gil

Així ho crech:

es militar?

Joan.

He sigut

hanta fa poch, coronel,
pero soch rich y ara cuida
sols de la dona y dels bens.

Ay, jove, no's casi may

Gil

Descuidi que això ho farei.

Joan. Ja'm ven a mi.

Gil Si, ja ho veig:
y asseguro que el seu cap
me servirà d'escarment.

Joan. Com es aixo?

Gil No, vul dir
que s'enta milló solte.

Joan Me'n vaig, y si aquesta carta
no es falsa, si el cas es cert,
y atrapo a'n el que'm deshonra...
aixis, molt tranquilament
a'n ella li pego un tiro,
y a'n ell... oh! lo que's a'n ell
l'estrangulo y luego el pico,
l'faig aixis bussinets,
y jo ab la calma mes gran

In fare vola' el servell.

To soch aipis molt tranquil.

Gil

Ah, si senyo; ja's coneix.

Joan

Vaya asios, hasta la vista.

(Se'n va.)

Gil

Que ho passí molt be. (carnell.)

Escena VII.

Gil y a poch Prap.

Gil

Quin dia senyo, quin dia!

Aipis no's pot aguantar:

vaya, y l'home te bon genit

es un diable escapat.

Si ella no arriba a fugir

a'n aquestas horas, ja

de seguí que 'ls meus inglesos

tindrán tots liquidats,

perque faria un bon rato
que seria a casa 'n taps.

Per vida del tres de bastos!
ahont dimontri ha anat en Prap.

Prap (Dentra fent tantinas.)

Ja soch aqui... si senyo...

Gil Com! y no porta 'l dina!

Prap Chit! - voste calli... m'enten?

Ca! si m'ha passat un cas,
eh! fuig d'aqui condennada!

(Figurant qu'una mosca li volta per la cara.)

Gil Vaja, acabi; qu'ha passat?

Prap Jo me 'n he anat diligent
a la taverna de 'n Jan
qu'es aqui prop... malapisa
mosca... si't puch agaffa'...

Pues si senyo, com li deya...
arribo y demano...

Gil. Al cas.

Rap. El cuini surt... cuant m veu
y queda tot espantat...

jo m quedo misti tu... ru... la... to
y coneche... a qui dirá?

Gil. Al dimoni!

Rap. No senyo,

Rap. reconeixo a m en Bernat,
ranpero del regiment
en que jo he servit... está?
Pesada mosca...-al moment,
com era molt natural,
per celebrá nostre encuentro
cuatre ampollas hem viudat

cada heu, d'un exquisit
 vi de lo milló que hi ha,
 Després... malehida mosca...
 ell a cuina se'n ha anat
 y jo he vingut cap aquí
 a fe temps... y després...

Gil

Prap,

tu no ets tal rap, tu no ets
 sardina ni bacallà,
 ni sanguet ni miscelu, ni
 cap d'aquets animals:
 tu'l qu'ets, ets un asquerós
 un repugnant escorbac.

Prap To soch... Prap...

Gil

Aijo es mentida
 rap, es un peix regular,

y si tu fossis tal cosa
ja te 'm hauria menjat.

Pap A mi no 'm cridi, ho enten...

que jo he sigut militar
y ningú 'm fa pò... caramba!
'm sembla que 'm roda el cap!

La sala està donant voltas,
pero jo firmes, ... veritat?

Pues si senyó, soch valent...
y que!... -tu... 'm vols espantar!

He servit ab Espartero
y soch un bon liberal
y tinch... mosca malhida...
ay si t'arribo a atipar!

Gil Atacorado borratxo:
si ara mateix no te'n vas

a' cumplic' ab lo meu encarrech
 + l'estrello sens caritat.

Prap. Bueno, aixó es un altre cosa:
 en tractantme be, jo faig
 tot lo que 's vol, si' senyo:
 jo soch un home... - estudiari,
 perquè se llegí y escriure,
 y se'...

Gil . Pero no te'n vas?

Prap Si' senyo: firmes! un... dos...
 tunante mosca, endeavant.

(Se'n va.)

Gil Senyo, voldria saber
 si' he comes algun peccat;
 si' he delinqüent, com hi ha mond
 que ven be l'ertich purgant.

Escena VIII.

Gil y Anton.

Am. N'estalvio de truca.

Qui'es estrany! La porta oberta!

Gil Qui'es? qui hi ha? (Deu me valgui!
Obram y tragatem terra!)

Am. Vaja, avuy estich de sort
perque 'l topo, y es rarsa.

- D. Gil, d'aquí no m'en vaig
sense cobra!

Gil Si s'altera
no m'podré explica....

Am. Romansos!

Gil No es romanso, es prosa neta,
Demà cobro alguns diners;
pot llegir la carta aquesta

de lo que li' dich.

An. Pamema!

Gil. L'ingui. (Li entrega la carta de Luis.)

An. Porti

Gil. Enteris bé.

An. (Després de examinar la carta un rato.)

No entench...

Gil. Ben clara es la lletra!

An. Sera tant com voste' vulgui
pero com no vaig aprendre
de llegí no puch...

Gil. Entench:

(Quina brutal ignorancia.)

An. Ademés que jo no'm fio
de gargots; vull plata neta.
Vosté'm deu unas botinas

que valen setze i pesetas,
cuatre duros de polacas
que va regala a la Fecla

y...

Gil Si, si, si, si, eterni conformes

An. To no encare. No te pensa
de deure encara aquets quartos
Com pot viure tenint deutes?

Gil Home, no faltaba més!
no veu a n'els que governan!
Hei ha algu que degui mes
ni que tingui millor hisienda!

An. Ea, ta, ta, aixo es comandula
Quant cobraré? quina fecha!

Gil Home, no sigui curios.

An Ara jo estich sense feina:

la dona ahí va parí
bessonada.

Gil (Estarà fresca!)

An. Vull quartos, enten? vull quartos.

Aquets senyorets's pensan
que 'ls tenim que mantenir
'ls que treballen y aquesta
ganga se 'ls hi ha de acabar,
caramba! no es mala feyna!
ah! quant vingui la repub...

Gil Es republica? ab franquesa?

An Si senyo, soch federal
y ab molt orgull

Gil (donantli la ma.) Fòqui aqueixa

An Com!

Gil Fòme soch dels de voste,

si es una la nostre idea.

To vaig mes enllà, jo vull
la llibertat mes completa,
la igualtat devant la llei,
la emancipació perfecta
del home, el... colectivisme,
la repartició ben feta
entre tots 'ls que som nats
de los bens que hi ha a la terra.

To vull que cuant mengi un
no'n dejuni una dotzena.

Vull que tothom mori fort
encara que sigui d'herba,
perque la fami te una cara
de un color que tira a negre.
Ja veu voste si jo vull

unas cuantas frioleras.

An. Dons, miri, no li entes bé.

Gil Los perque' voste' es molt bestia.

An Com s'enten'?

Gil M'he equivocat.

An. Es...

Gil Se me'n ha anat la llengua.

Comque' harto dema'?

An. Ja he dit.

Lo que vull, jo no tinch pressa,
y d'aquí no me'n hiri
sense cobra', bona pesca.

es voste', si me'n anaba,

bona nit: ja es brava pesca.

Gil (To suo.) No tinch un cuarto.

An Dons donguim alguna prenda.

Gil No'n tincn cap que valgu re;
l'armari, la calaixera
y la taula y las cadiras,
encara que son dolentas,
ja las hauria venut
fa dias, si fossin mevas.

Registri voste 'mateix
y veura'...

An (Se'n va a la calaixera.)

Pues ab l'licencia.

Gil Si'entre disgustos y fam...
no moro, dech se de pedra.

Juan (Sortint.)

Ja roch aqui altre vegada.

Gil (Per cuant s'aguarda lo febra!)

Escena IX.

32

Dils y Joan.

Joan. No he vist a la meua esposa
perque he calculat... qui es

(per Anton.)

Gil No es ningú: es un anglès
que 'neteja alguna cosa.

No obstant, serà convenient
que baixi la veu... si crida...

Joan Hee pensat...

Gil (Sembla mentida
que tingui cap pensament.)

An. Be hi ha que podè escusa;
vejam si allí... (al uarto de la dreta.)

Joan No es això?

Uh! no troba qui es milló

tení prudencia, espia?

Gil Si senyo, si, ben pensat
es milló, que te que veure!

ahhhhh! (badallant.) voldria creure
que jo encara no he dinat?

Joan Pitjò per vostè.

Gil I en plata,
si veigó dura 'm desespere.

(Crech que 'm menjare un somriure
si triga en Pop!)

M. (Sortint.) (Ni una rata
esta mes pelada.)

(Va al armari.)

Joan To

pot pensa, vigilare:

'm vol ajuda' vostè?

Gil (M pega si dich que no.)

Disposi...

Joan Donquim la ma.

Amichs.

Gil Ay! ay!

Joan Soch lleal.

Gil (Jo crech que ets molt animal.)

Joan Vostè no 's paradirà...

An. Baixa hasta fins à collocarse al costat de Anton.

An. Me'n dich aquesta panyora:
sembla un guardapelo fi.

Joan Que miro! (Reconoxentlo.)

Gil (Pobret de mi.)

Joan Es de la meua senyora.

An. (Bon pastel.)

Gil Com un cumill

(m pafa.)

Joan (A Gil.) T'haig de mata'.

Gil No hi ha mes, 'm vull penjá:
un cordill, a non hi ha un cordill!

Joan Infame, vil, alevós;
ta sanch he de veure tota.

Gil Crech que no me'n queda gota.)
T' tinch molta feyna, adios.

Joan Deviet, 'ns batirem a mort,
'ns matarem, no hi ha excusa.

Gil Si ni per mata' una puissa
en ma vida he tingut cor.

Joan Ja res mes no vull senti'
perque faria un eccés;
a tots dos aquest ingles
'ns servirá de padri.

Am. Ey! cuidado! m'ha ferit
 y no'm tracte d'insulta
 enten? jo soch catala',
 y molt catala'.

Joan (Senyalant a Gil.) Ell m'ho ha dit.

Gil (Es un dilluns molt dimars
 el dilluns d'avuy.)

Am. No estrango
 que digui...

Joan A'n aqui t'escanyo
 si't negas a dona' un pas.
 Surt.

Gil (Ora pronobis.) No veu
 que estich malalt, molt malalt?

Prap (Surt pel foro ab una bandeja de viandas, topant ab
 Joan y tiranto tot a terra.)

Ja soch aquí.

Joan

Animal!

Gil

(Que'n fa del cólera. Deu?)

Escena X.

Dits, Rap y a poch Lluís.

Rap

Quina llàstima!

Joan

Sortim.

Lluís

Senyors, que pasa a'n aquí?

Gil

Lluís de la meua vida,

arribas a temps.

Llu.

Amic

abans hauria aquí estat,

pero no he pogut sortir

de casa, m'ha detingut

un cas del tot improvisat.

Joan

Bueno, bueno, res m'importa

a mi tot aixo...

Gil

A mi si.

llu. Que passa?

Gil Tot ho dire:

aquet senyor es un marit
que te celos segons crech
hasta del gegant del Pu.

Creu que jo soch un rival
afortunat y felis

y después de masegar-me
com si fos un maniqui;

ara vol que surti ab ell

a batrem, tant es així

que diu qu'agui'm matar's

si a fora no vull sorti.

Aquet home not que veus

es un sabatè incivil
que perquè li dech uns cuartos
fa cosa d'un any y mitj,
no vol atendre a rasons,
vol cuartos y jo no'n tinc.

Aquet, ataconado
borracho, lleig y atrevit
despues de trijar dos horas
per fe' lo que jo li he dit,
cuant arriba ab la safata
ab lo menja... ¡patapium!
ensofega ab el penyó
y l'menja... pobre de mi,
miratel per terra; vull
un cordill, un cordill
per penjar-me, que val més

penjar-se que tant sofrir.

Joan Se m'ha acabat la paciència.

Prop les llàstima! (mirant l'menja.)

Gil A fe de Gil...

Llu. (a Gil.) (balla.) - Fassin el favor

(a Joan.)

de escoltar-me... Soch D. Lluís
Castelló.

Joan Con que es voste,
con que es voste l'atrevit...

Llu. Mediti las expressions
antes de dir las. Estich
en l' deber de aclararli
lo que 'esta passant aqui:
si per satisfet no's dona
renyirém si ho vol.

Gil

Aixís

m'agrada, ve, noy, mol bé.

Toan Y que es lo que podrà di'?

Llu. La seva esposa es honrada;

si jo fos el seu marit

me consideraria honrat

ab tal joya. Si ella aquí

ha vingut, tant sols ha estat

per la carta que li he escrit

demanantli una entrevista

presenciada per en Gil:

volia darli las cartas

aquellas que ven aquí;

re hi ha de particular

en ellas, mes la infelíz,

com sap que voste es gelós,

las ha volgut reculli,
y si ha vingut, ha vingut
ab honra y ab rectes fins.

Ara que tot li he explicat
voste' disposi' de mi.

Joan Vingan las cartas aviat.

Llu. Prenguilas.

Joan Lo que m'ha dit
crech de bon cor.

Llu. Ho pot creure

Joan Gelo's no ho soch, creguin.

Gil Si:

n'ha donat probas complertes.

An. E jo com quedo, D. Gil?

Llu. Lo pago...

An. De voste' fis.

Gil Ets un celestial amic.

Prap Li portaba un peiy ab such
y una truita y un rostit...

Gil E' estrello si no te'n vas
ataconado ruchi.

A estira 'l ninnyol.

Prap Ja hi vaig.

(Se'n va.)

An. Jo també surto tranquil.

(Se'n va.)

Llu. Y nosaltres a' la fonda

Gil Breus qu'arribarem allí?

Llu Muda de conducta, creume,

Gil Si que mudare', Lluís.

No mes, no fare, no vull
de fam un dia mori.

Llu. Colocació 't buscare'
treballant seràs felís.

Cap al Orient

Joan De bon grat.

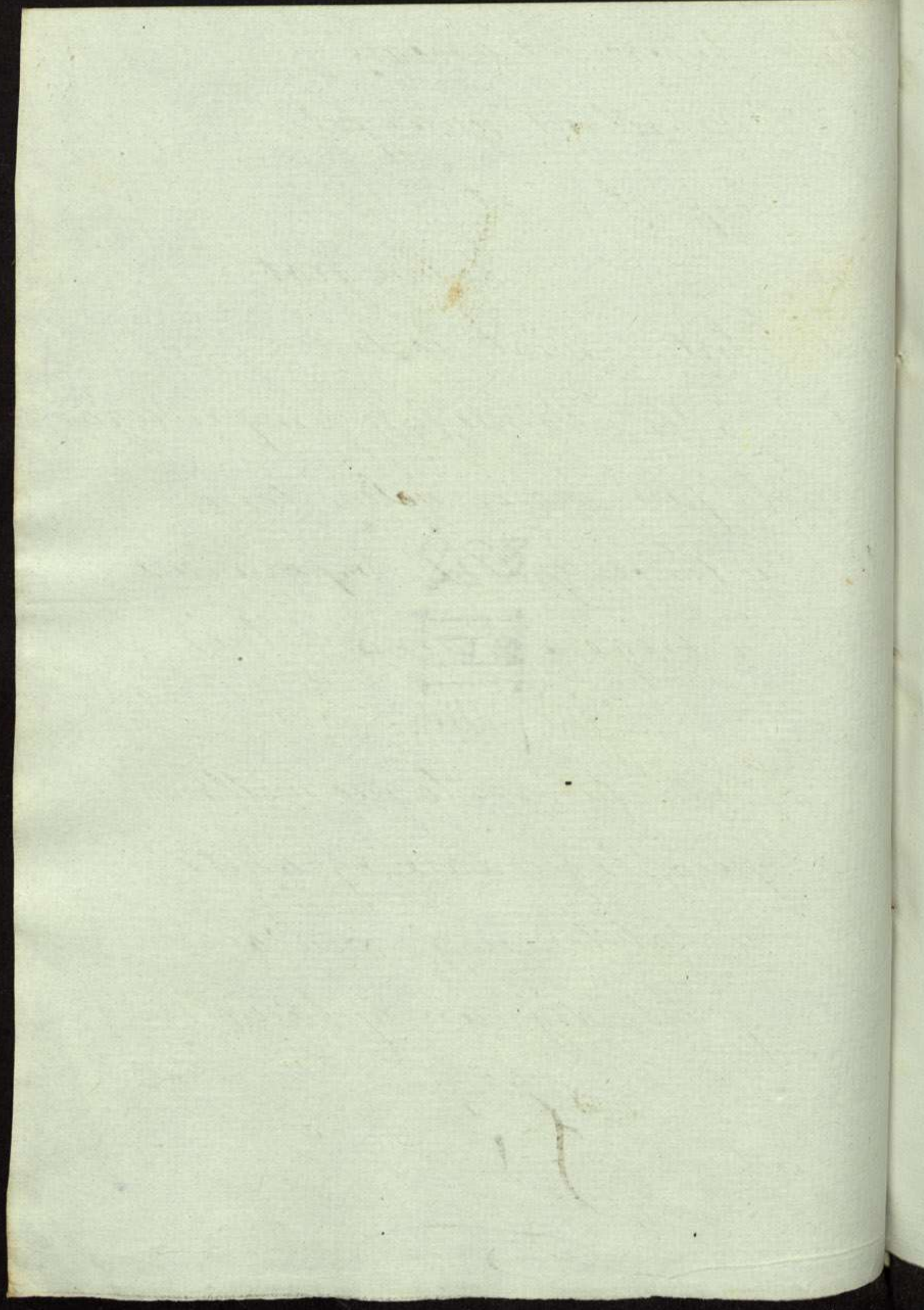
Gil Sortim aviat, sortim:

ja 'ls ulls me fan pampallugas,
'ls peus no'm volen tenir
y tinc por d'evaporarme
si trigo a marxar, Lluís.

(al públich.)

Vostes fan lo que vullen,
pero 'ls quedare' agraïts
si s'abstenen de riure
y si s' dignan aplaudir.

Fi

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

